

Hand in eigen boezem

Met elkaar aan de slag om het imkertal te doen toenemen. Vanuit de regio's, de afdeling en de individuele imker, dus u en ik. Ai, Ai, wat schreef ik dat mooi in Bijen van oktober. Ik haalde een aantal voorbeelden aan om dat doel te bereiken maar, Ko Zoet, wat doe jij er zelf aan? In mijn afdeling Terschelling zijn we door een recente gebeurtenis net wakker geschud en blijkt dat vanaf midden jaren tachtig het ledental is teruggelopen van 46 naar 21 en daar gaat 'eilandwijd' iets aan gebeuren. Maar toch heb ik niet helemaal stil gezeten.

Op onze museumboerderij 'De Bijenworf' ontvangen we in de loop van het jaar vele honderden 10 bezoekers en al snel vallen personen op met meer dan normale belangstelling voor het bijengebeuren. Vanaf dat moment gedraag ik me als een werkster in het najaar die zich aan een dar vastklampt, alleen met de omgekeerde intentie. Nadat het plezier van bijenhouden uitvoerig uit de doeken is gedaan komt de vraag waar mijn prooi woont. Zwolle? Rotterdam? Dat is boffen. Deze afdelingen bezitten een of meerdere bijenparken waar een standplaats aanwezig is voor het eerste volkje. Zo ver is het voorlopig nog niet. Voordat je zelfstandig met bijen begint loop je een tijdje mee met een ervaren imker, een mentor. Aldoende leer je de fijne kneepjes van het vak en word je geleidelijk zijn derde en vierde hand. Valt het besluit 'doorgaan' dan kom je in aanraking met een heel oude traditie die inhoudt dat een beginner zijn eerste bijenvolk krijgt. Proef deze honing eens, zin in een glaasje mede? Op die manier heb ik het afgelopen seizoen een twintigtal personen enthousiast zien vertrekken, uiteraard met het prachtige boekje 'Bijen, Bloemen en Vruchten' en een aantal voorlichtingsfolders. Via het adres/telefoonnummer van de regiosecretaris uit hun woonomgeving, worden ze verder geholpen. Beste imkervrienden, stelt u ze niet teleur?

Edward E. Southwick

Een kast vol bijen is meer dan een houten bak met insekten. Het fascineert, leidt je gedachten naar zaken waar in het leven van alledag aan voorbij wordt gegaan. Het slaat ook banden, correspondentiebanden met andere imkers aan de overkant van die grote waterplas, de Atlantische Oceaan. Je kent ze niet, maar je spreekt dezelfde taal en communiceert met

elkaar. Toen ik de 'American Bee Journal' van september opensloeg bij mijn favoriete serie van Edward E. Southwick 'Bee Research Digest' voelde ik me koud worden. Dit schreef hij.

'Voor u ligt mijn laatste bijdrage voor deze rubriek. Als u dit leest, of wellicht de volgende maand, is mijn aardse bestaan overgegaan in hetgeen daarna volgt. Ik zal er niet over uitweiden, maar ik verlaat dit leven in harmonie met de bijbel en verwacht een nieuw leven tegemoet te gaan. Vrij van pijn, verdriet en tranen. De afgelopen jaren zijn een beproeving geweest maar ik wilde niet dat mijn fysieke situatie afbreuk zou doen aan de status van dat prachtige kleine diertje *Apis mellifera*. De afgelopen dertig jaar was ik in de ban van bijen en nooit gaf het aanleiding tot verveling, integendeel. Waarschijnlijk zal een verdere bestudering van dit kleine insect geen bijdrage leveren om de raadsels van kanker en andere ziekten op te lossen, maar ze is het ten volle waard. Vanwege de heerlijke honing, als belangrijkste bestuiver van tal van gewassen en niet te vergeten voor de talloze uren, dagen en jaren van fascinerend plezier voor onderzoeker en hobby-imker. De beste wensen voor al mijn bijenvrienden.'

Edward E. Southwick overleed op 22 augustus jl.

Sterfte onder linden

Het vraagstuk lijkt opgelost. Om het grote aantal dode insekten onder vooral laat in het jaar bloeiende lindebomen te verklaren maakt het 'giftige-nectar' scenario uit de jaren zestig plaats voor het 'geringe-nectar' scenario uit de jaren negentig. Het meest fascinerende van elk deelonderzoek is dat er steen na steen wordt aangedragen en dat leidt tot de voltooiing van het bouwwerk, de oplossing van het vraagstuk.

Door de Duitse onderzoekers kon de aanwezigheid van mannose, de voor bijen giftige suiker, in lindehoning niet worden aangetoond. Ook niet in de nectar van bomen waaronder regelmatig dode insekten werden gevonden. In het blad Science verscheen in 1960 een artikel waarin werd aangetoond dat de suiker mannose giftig was voor bijen en dat het in de nectar van een flink aantal soorten linden voorkwam. In Bee World uit 1977 besteedde Dr. Crane uitgebreid aandacht aan de sterfteverschijnselen en met nadruk werd gesteld dat de giftige werking van zowel pollen als nectar vooral optreedt in uitzonderlijk droge jaren.

De zomermaanden van 1976 behoren tot de droogste van de eeuw en in dat jaar kwamen de meeste berichten over sterfte van insecten binnen vanuit plaatsen met een goed doorlaatbare bodem. Puzzelt u even mee? In zeer droge jaren geringe nectarproductie, de nog aanwezige nectar zal een laag vocht- en hoog suikergehalte hebben. Wellicht dat de aanwezigheid van een geringe hoeveelheid mannose vooral gedurende zeer droge perioden, in de dan sterk geconcentreerde nectar, een voorname rol speelt. Tijdens uitzonderlijk droge perioden zullen de bijen ook elders weinig nectar kunnen vinden, dus honger alom, en dan ligt alles aardig in elkaars verlengde.

Was van oude raten

Aan het eind van elk bijenseizoen blijft er een flink aantal oude raten die echt niet meer gebruikt kunnen worden, over. De eenvoudigste manier om er van af te komen is uitbreken en opsturen naar een handelsinstelling. Voor een zonnewassmelter zijn ze niet geschikt. De meeste was wordt door de aanwezige coconnetjes opgezogen. Wil je toch zelf aan de slag, breek dan de raat in stukken, verwijder de ijzerdraadjes, doe de brokken raat in een zak en het geheel in een roestvrij vat met regenwater. Leidingwater kan ook, maar voeg dan aan elke 10 liter water een half kopje azijn toe. Leg op de bodem van het vat eerst een paar stenen. Vervolgens gaan we het geheel 'au bain marie' verwarmen op een gasstel of een vuurtje in de tuin. Houd de zak met was op z'n plaats door een zware steen of stok met aan onderzijde een plankje. Als het water kookt daarmee flink druk uitoefenen op de zak om de was er uit te persen. Om een niet gebarsten of gebroken plaat was te krijgen, het geheel gelijkmatig laten afkoelen. Snijd de waskoek los van de rand. Aan de onderzijde bevindt zich een laag vuil en die komt op de composthoop terecht. Veel succes. De eerste keer dat ik het op deze manier deed was gelijk de laatste.

Geraadpleegd

- Crane, Eva, Dead bees under Lime trees, Bee World Vol.58 (3): 129 (1977).
 Ruijter, A. de, Sterfte van hommels en bijen onder lindebomen, Bijen 4 (7/8): 218 (1995).
 Southwick, Edward E., Bees and me. American Bee Journal Vol. 135 (9): 626 (1995).
 Brown, Ron, Wax from old black combs. The Beekeepers Quarterly 41: 39 (1995).

Het weer in januari

Over de periode 1961/1990 geldt als een normaal landelijk gemiddelde 44 uren zon, 62 millimeter neerslag en een gemiddelde maximumtemperatuur van 4.5 graden.

Januari-maanden

Jaar	Zon uren	Neerslag (mm)	Max.temp. (°C)
1991	zr zonnig (82)	normaal	zacht (5,6)
1992	normaal	droog (34)	vrij zacht
1993	normaal	normaal	zeer zacht (8,2)
1994	normaal	zeer nat (98)	zeer zacht (7,4)
1995	zonnig	zeer nat (126)	zacht (6,5)

bijen

KONINGINNETEELT

11

Kwartaalblad rond selectie, moerteelt en KI

In de afgelopen jaren groeide een goede samenwerking tussen de Selectiewerkgroep van de Vlaamse Imkersbond en enkele Nederlanders actief op het gebied van koninginneteelt, selectie en kunstmatige inseminatie. Noord en Zuid hebben die samenwerking vormgegeven door de gemeenschappelijke uitgave van het blad 'Betere bijen op onze standen'.

Naast technische artikelen over bovengenoemde onderwerpen brengt het blad informatie over relevante activiteiten en publicaties in Vlaanderen, Nederland en andere landen o.a. Duitsland, verder samenvattingen van nieuw onderzoek, gegevens over bevruchtungsstations, overlarfdagen en handige adressen.

Een nuttig blad dus voor elke imker die koninginneteelt ziet als onderdeel van zijn bedrijfsmethode.

Het blad kost f14,- voor 1996. Voor f25,- ontvangt men tevens de in 1995 verschenen vier nummers. Men kan zich abonneren door overschrijving van de abonnementsprijs op girorekening 23.84.288 t.n.v. J. Charpentier, 5258 TJ Berlicum, o.v.v. 'Betere bijen' abonnement 1996 (resp. 1995+1996). Voor België is de abonnementsprijs BEF 255, over te maken op rekeningnummer 000-0507535-31 t.n.v. J. Camerlinckx, Schuurlo 12, B-9880 Aalter.